

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького

факультет інформатики, математики та економіки
кафедра соціології

Назва курсу	Соціологія особистості
Викладачі	Глинська Людмила Федорівна
Профайл викладачів	http://scholar.google.com.ua/citations?user=Z-cAuT8AAAAJ&hl
Контактний тел.	096-1083960
E-mail:	glinskay.lyudmila 2016@gmail.com
Сторінка курсу в CMS	http://www.dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=74
Консультації	<i>Очні консультації:</i> щочетверга, згідно графіку роботи кафедри соціології - обговорення питань для самопідготовки та презентацій. <i>Онлайн-консультації:</i> через систему ЦОДТ МДПУ ім. Б. Хмельницького.

1. Анотація до курсу

Трансформація українського суспільства, його демократизація неможливі без активного залучення до них громадян, усвідомлення ними свого місця у здійсненні соціальних перетворень у суспільстві. Тому соціологічні знання щодо взаємодії особистості та суспільства актуалізуються для соціолога. Курс «Соціологія особистості» передбачає аналіз основних концепцій соціологічних теорій особистості, соціальних механізмів поведінки особистості, адаптивно-розвиваючої моделі соціалізації особистості та взаємодії її з оточуючим середовищем. Освоєння тем курсу сприятиме формуванню уявлень про людину як носія особистісних рис, її можливості щодо самореалізації в процесі взаємодії з суспільством.

2. Мета та завдання курсу

Метою викладання навчальної дисципліни є формування у студентів знання про сутнісні соціологічні характеристики людини, соціальні механізми її соціалізації та поведінки й моделі соціального управління та самоуправління розвитком особистості.

Основні завдання вивчення дисципліни: визначити особливості соціологічного підходу до вивчення особистості; проаналізувати соціологічну структуру особистості; охарактеризувати основні історичні типи особистості та їхні характерні риси; розкрити суть механізму взаємодії особистості і суспільства та визначити його складові елементи.

3. Формат курсу

Очний (offline) у вигляді лекційних, практичних занять та самостійної роботи.

Змішаний (blended) через систему Центру освітніх дистанційних технологій МДПУ імені Богдана Хмельницького.

4. Результати навчання / компетентності

РН 11 Розуміти переваги й обмеження принципу «свободи від оцінок» у соціології в порівнянні з ангажованою та публічною соціологією.

РН 28. Визначати соціальні проблеми, їх можливі структурні та культурні чинники.

РН 32. Інтерпретувати науково встановлені соціальні факти, за допомогою конкретних соціологічних досліджень, що характеризують соціальне життя українського суспільства.

РН 39. Емпатійно взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до усіх, що мають інші культурні, релігійні чи гендерні особливості.

ЗК 15. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК 18. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК 19. Здатність до конструктивної критики та самокритики.

ЗК 21. Здатність діяти соціально відповідально.

ЗК 22. Усвідомлення проблематики рівних можливостей у суспільстві, зокрема її гендерних, расових, вікових аспектів.

5. Обсяг курсу

Вид заняття	лекції	практичні заняття	самостійна робота
К-сть годин	30	30	120

6. Ознаки курсу:

Рік викладання	семестр	спеціальність	Курс, (рік навчання)	Нормативний\вибірковий
2019-2020 н.р.	3	054Соціологія	2	вибірковий

7. Технічне й програмне забезпечення /обладнання

Технічне обладнання, підручники, посібники, довідники, методичні рекомендації до семінарських завдань. Забезпечення доступу здобувачів вищої освіти до Інтернет

8. Політики курсу

Політика академічної поведінки та етики:

- Відвідування лекційних занять і опрацювання їх матеріалів;
- Виконання завдань семінарських занять і питань самостійної роботи;
- Виконання контрольно-модульних завдань.

9. Схема курсу

Тиж. / дата / год.	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття) / Формат	Література Ресурси в інтернеті	Завдання, год
Тиж. 1. 17 акад. год.	Блок I. Особистість як предмет дослідження Тема 1: <i>Соціологія особистості як наука</i> - об'єкт і предмет соціології особистості - функції соціології особистості - понятійно-категоріальний апарат дисципліни - місце соціології особистості в системі соціологічних знань.	Лекція (2 год.) Семінарське заняття (2 год.) Самостійна робота (13 год.)	1, 2, 12	Опрацювання лекційного матеріалу Підготовка до семінарського заняття Виконати завдання для самостійної роботи відповідно до номеру теми
Тиж.2-3 22 акад. год.	Тема 2: <i>Виникнення та розвиток соціології особистості</i> - соціальні передумови виникнення соціології особистості - становлення соціології особистості в західній соціології - становлення і розвиток соціології особистості у вітчизняній соціології - сутнісні характеристики основних соціологічних теорій особистості	Лекція (4 год.) Семінарське заняття (4 год.) Самостійна робота (14 год.)	1, 2, 12	Опрацювання лекційного матеріалу Підготовка до семінарського заняття Виконати завдання для самостійної роботи відповідно до номеру теми

<p>Тиж.4 17 акад. год.</p>	<p>Тема 3. <i>Людина як носій особистісних характеристик</i> - основні наукові підходи до розуміння сутності людини - людина як жива біопсихологічна багаторівнева система - структура особистості.</p>	<p>Лекція (2год.) Семінарське заняття (2 год.) Самостійна робота (13 год.)</p>	<p>1, 2, 6, 7</p>	<p>Опрацювання лекційного матеріалу Підготовка до семінарського заняття Виконати завдання для самостійної роботи відповідно до номеру теми</p>
<p>Тиж.5-6 21 акад. год.</p>	<p>Тема 4. <i>Соціалізація людини: сучасні теорії</i> -перші соціологічні теорії соціалізації людини -основні теорії соціалізації в західній соціології -дослідження соціалізації у вітчизняній соціології</p>	<p>Лекція (4 год.) Семінарське заняття (4 год.) Самостійна робота (13год.)</p>	<p>1, 4, 11</p>	<p>Опрацювання лекційного матеріалу Підготовка до семінарського заняття Виконати завдання для самостійної роботи відповідно до номеру теми</p>
<p>Тиж.7-8 22 акад. год.</p>	<p>Тема 5. <i>Сутність та етапи процесу соціалізації</i> - соціалізація як процес підготовки до дорослого життя - соціалізація дорослих або безперервна соціалізація - сутність різних підходів до визначення механізмів соціалізації та етапів її проходження</p>	<p>Лекція (4год) Семінарське заняття (4год.) Самостійна робота (14 год.)</p>	<p>1,2, 12</p>	<p>Опрацювання лекційного матеріалу Підготовка до семінарського заняття Виконати завдання для самостійної роботи відповідно до номеру теми</p>
<p>Тиж.9-10 21 акад. год.</p>	<p>Блок 2. Соціокультурна природа поведінки особистості Тема 6. <i>Адаптивно-розвиваючий механізм соціалізації людини</i> - людина і середовище: проблеми взаємодії - сутнісні ознаки сучасної парадигми взаємодії людини і суспільства</p>	<p>Лекція (4год.) Семінарське заняття (4год.) Самостійна робота (13 год.)</p>	<p>1, 2, 5, 8</p>	<p>Опрацювання лекційного матеріалу Підготовка до семінарського заняття Виконати завдання для самостійної роботи відповідно до номеру теми</p>

	-сутність взаємодії біологічної, психологічної та соціальної адаптації людини.			
Тиж.11 17 акад. год.	Тема 7. <i>Соціальна поведінка людини</i> -соціологічне розуміння поведінки людини та її рівні -основні соціологічні теорії поведінки людини -плюралістична теорія поведінки людини. - нормативні засади соціальної поведінки -девіантна поведінка.	Лекція (2 год.) Семінарське заняття (2 год.) Самостійна робота (13 год.)	1, 5, 11	Опрацювання лекційного матеріалу Підготовка до семінарського заняття Виконати завдання для самостійної роботи відповідно до номеру теми
Тиж. 12-13 22 акад. год.	Тема 8. <i>Соціальне управління та самоуправління</i> -соціальні регулятори поведінки людини -ліфти та сита соціальної мобільності -самоменеджмент людини своєю життєдіяльністю - кар'єра як соціальний процес саморозвитку особистості	Лекція (4 год.) Семінарське заняття (4 год.) Самостійна робота (14 год.)	1, 4, 9	Опрацювання лекційного матеріалу Підготовка до семінарського заняття Виконати завдання для самостійної роботи відповідно до номеру теми
Тиж. 14-15 21 акад. год.	Тема 9. <i>Соціологічні методи дослідження особистості</i> -метод вивчення документів -метод опитування -соціометричний метод -соціологічне спостереження -соціологічний експеримент - інтерв'ю та його види.	Лекція (4 год.) Семінарське заняття (4 год.) Самостійна робота (13год.)	1, 5. 10	Опрацювання лекційного матеріалу Підготовка до семінарського заняття Виконати завдання для самостійної роботи відповідно до номеру теми

10. Система оцінювання та вимоги

Методи контролю результатів навчання: поточний контроль здійснюється у формі усних відповідей на семінарських заняттях; бліц-опитування; презентацій; виконання тестових та творчих завдань; розв'язування ситуаційних задач. Підсумковий контроль – у формі іспиту.

Система оцінювання результатів навчальних досягнень здобувачів вищої освіти на ОПІ Соціологія базується на «Положенні про організацію освітнього процесу в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького» (протокол від 20.09.2019 р. № 3) і «Положенні про бально-накопичувальну систему оцінювання навчальних досягнень» (від 28.11.2017 р., протокол №7), що затверджені Вченою радою МДПУ імені Богдана Хмельницького.

Контроль за видами діяльності здобувачів вищої освіти здійснюється шляхом поточного оцінювання знань (усні відповіді, тестові завдання, перевірка практичних завдань, самостійної роботи), періодичним контролем по тестах або контрольних робіт за матеріалами двох блоків. За результатами суми балів поточного оцінювання та двох періодичних контрольних робіт (ПКР) виставляється підсумкова оцінка за національною, 100-бальною шкалами і ECTS.

За семестр з курсу дисципліни проводяться два періодичні контролю (ПКР), результати яких є складовою результатів контрольних точок першої (КТ1) і другої (КТ2). Результати контрольної точки (КТ) є сумою поточного (ПК) і періодичного контролю (ПКР): $КТ = ПК + ПКР$. Максимальна кількість балів за контрольну точку (КТ) складає 50 балів. Максимальна кількість балів за періодичний контроль (ПКР) становить 60 % від максимальної кількості балів за контрольну точку (КТ), тобто 30 балів. А 40 % балів, тобто решта балів контрольної точки, є бали за поточний контроль, а саме 20 балів. Результати поточного контролю обчислюються як середньозважена оцінок ($X_{ср}$) за діяльність студента на практичних (семінарських) заняттях, що входять в число певної контрольної точки. Для трансферу середньозваженої оцінки ($X_{ср}$) в бали, що входять до 40 % балів контрольної точки (КТ), треба скористатися формулою: $ПК = (X_{ср}) * 20 / 5$. Таким чином, якщо за поточний контроль (ПК) видів діяльності студента на всіх заняттях $X_{ср} = 4.1$ бали, які були до періодичного контролю (ПКР), то їх перерахування на 20 балів здійснюється так: $ПК = 4.1 * 20 / 5 = 4.1 * 4 = 16.4 // 16$ (балів). За періодичний контроль (ПКР) студентом отримано 30 балів. Тоді за контрольну точку (КТ) буде отримано $КТ = ПК + ПКР = 16 + 30 = 46$ (балів).

Студент має право на підвищення результату тільки одного періодичного контролю (ПКР) протягом двох тижнів після його складання у випадку отримання незадовільної оцінки.

Критерії оцінювання / форма контролю – екзамен.

Підсумковим контролем є екзамен (проводиться відповідно розкладу), на його складання надається 100 балів за відповіді на теоретичні питання (3 питання по 30 балів) і відповідей на тестові завдання. Загальний рейтинг з дисципліни (ЗР) складається з суми балів (Е), отриманих на екзамені, і підсумкової оцінки (ПО) та ділиться навпіл. $ЗР = (ПО + Е) / 2$

Схему нарахування балів подано у таблиці.

(100 + 100) : 2 = 100 балів – загальний рейтинг з дисципліни			
100 балів			
50 – перша контрольна точка (перша половина семестру)		50 – друга контрольна точка (друга половина семестру)	
20 балів – поточний контроль на практичних заняттях	30 балів – I періодичний контроль (письмова контрольна робота 1)	20 балів – поточний контроль на практичних заняттях	30 балів – II періодичний контроль (письмова контрольна робота 2)
100 балів – екзамен			

Критерії оцінювання знань і вмінь студентів

Методи контролю результатів навчання	Максимальна кількість балів та вимоги до їх накопичення
Усна відповідь на практичному занятті	1-2 бали – за відповідь з принциповими помилками, що свідчать про нерозуміння студентом сутності питання, 3 бали – за відповідь з помітними помилками, вадами засвоєння, але такими, що не перешкоджають подальшому навчанню, 4 - за відповідь із незначними помилками, 5 – за повну відповідь, логічно виважену, правильну за змістом
Індивідуальне опитування, доповіді, презентації	1-2 бали – за доповідь, що не розкриває змісту теми і містить суттєві помилки, 3 бали – за доповідь, що частково розкриває зміст теми з помітними помилками, але такими, що не перешкоджають усвідомленню суті питання, 4-5 балів – за достатньо повне розкриття змісту теми.
Компетентнісно-орієнтовані завдання	1-2 бали – за виконання завдань із суттєвими помилками, 3 бали – за виконання завдань з помітними помилками, але такими, що не перешкоджають усвідомленню суті питання 4 бали – за достатньо повне виконання завдань із незначними помилками, 5 балів – за повне виконання завдань без помилок

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за бальною шкалою, що використовується в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького	Оцінка за національною шкалою	
A	90-100	відмінно	Студент виявляє всебічні, системні й глибокі знання навчального матеріалу, здатний використовувати набуті знання та вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища й факти. Мова логічно обґрунтована і граматично правильна

B	82-89	добре	Студент виявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал, аналізувати явища й факти, робити самостійні узагальнення та висновки, правильно виконує навчальні завдання, виправляє допущені помилки, кількість яких незначна. Відповіді досить повні, логічні, з елементами самостійності, але містять деякі неточності
C	74-81		
D	64-73	задовільно	Студент виявляє наявність знань лише основного матеріалу, відповідає по суті питання і в загальній формі розбирається у матеріалі, але відповідь не повна, нечітка, містить неточності, дає недостатньо правильні формулювання, порушує послідовність викладу матеріалу, відчуває труднощі, застосовуючи знання при рішенні практичних задач
E	60-63		
FX	0-59	незадовільно з можливістю повторного складання	

11. Рекомендована література

Основна

1. Танчин І. З. Соціологія. Навчальний посібник. К.:Знання, 2008. – 351с.
2. Лукашевич М.П. Соціологія особистості.- К., 2004.
3. Туленков Н.В. Социология личности.- К., 1994.
4. Соціологія. Схеми, таблиці, діаграми, графіки / Укл.: Купрій Т.Г. – К.: Видавництво Київського університету імені Бориса Грінченка, 2011. – 161 с.
5. Герасимчук А.А., Палеха Ю.І., Шиян О.М. Соціологія: навчальний посібник. Київ: Вид-во Європейського університету, 2004. 246 с.
6. Хмелько В. Е. Социальная направленность личности: некоторые вопросы теории и методологии социологических исследований.-К., 1988.
7. Хмелько В.Е. Социальные ориентиры личности.- К., 1988.
8. Циба В.Т. Соціологія особистості: системний підхід — К., 2002.

Додаткова

9. Донченко Е.А., Сохань Л.В., Тихонович В.А. Формирование разумных потребностей личности.- К.: Политиздат Украины, 1984
10. Лукашевич Н.П. Теория и практика самоменеджмента.: Учеб.-метод.пособие.-К.: МАУП, 2002.

11. Лукашевич Н.П., Туленков Н.В. Социология: Учеб.пособие.- К.: МАУП, 2002
12. Лукашевич Н.П., Туленков Н.В. Соціальні та галузеві соціологічні теорії-Кю: МАУП, 1999.
13. Лукашевич М.П. Соціалізація. Виховні механізми та технології. К., 1998

Інформаційні ресурси в інтернеті

14. Інститут соціології НАН України / Інститут соціології НАН <http://www.i-soc.com.ua>
14. Київський міжнародний інститут соціології <https://www.kiis.com.ua>
16. GfK Ukraine [www. https://www.gfk.com/uk-ua](http://www.gfk.com/uk-ua)
17. Социологическая группа «Рейтинг» (Rating Group Ukraine) <http://ratinggroup.ua>
18. Фонд Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва <https://dif.org.ua>
19. Соціологічна агенція «Фама» <http://famalviv.com.ua>
20. Центр SOCIS <http://socis.kiev.ua>
21. ispp.org.ua – офіційний сайт Інституту соціальної та політичної психології АПН України
22. <http://socionet.ru/> - Соціонет – інформаційний простір з суспільних наук
23. <http://www.ras.ru/russian/RAS/ofcpr.html> – відділення філософії, соціології, психології і права РАН.
24. <http://www.socium.info/library.html> – бібліотека соціологічної літератури
25. <http://www.studfiles.ru/all-vuz/879/folder:2208/> - бібліотека соціологічної літератури
26. www.uceps.com.ua/ukr/all/sociology (Архів соціологічних даних Українського центру економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова, м. Київ).
27. www.ukrstat.gov.ua (Статистичні матеріали Держкомстату України)
28. www.sociology.kharkov.ua (Домашня сторінка харківських соціологів)
29. www.i-soc.com.ua (Домашня сторінка Інституту соціології НАН України)